

Tisková zpráva

Vliv na politické rozhodování – duben 2018

- Podle českých občanů mají z vybraných faktorů na rozhodování politiků největší vliv úplatky a korupce, u kterých krajní variantu na 7bodové škále, tedy že ovlivňují rozhodování politiků „v největší míře“, zvolilo 26 % dotázaných. Pětina (20 %) české veřejnosti přisuzuje nejvyšší míru vlivu zájmovým skupinám a lobby.
- Ve srovnání s výzkumem z března 2017 vzrostlo hodnocení vlivu stávek a demonstrací, občanů, voličů vlastní strany a médií na rozhodování politiků (pokles průměrného hodnocení o více než 0,1 bodu).
- Naopak nejvýraznější (o min. 0,2 bodu) pokles hodnocení vlivu na rozhodování politiků byl zaznamenán v případě církví, průzkumů veřejného mínění, úplatků a korupce (nárůst průměrného hodnocení minimálně o 0,2 bodu).

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 583; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

V dubnovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zjišťovalo názory české veřejnosti na vliv voličů, občanů, vybraných institucí a dalších faktorů na rozhodování politiků.¹

Tab. 1: Mínění o vlivu institucí a skupin obyvatel na rozhodování politiků (%)

	1 = v nejvyšší míře	2	3	4	5	6	7 = vůbec ne	průměr
Úplatky a korupce	26	27	21	13	5	3	1	2,56
Zájmové skupiny a lobby	20	25	21	13	7	5	3	2,90
Média	14	20	23	19	11	5	4	3,25
Osobní vztahy	7	20	22	21	11	5	5	3,46
Voliči vlastní strany	6	14	24	25	15	7	4	3,71
Stávky a demonstrace	3	11	20	24	19	12	6	4,11
Sociální sítě	4	12	18	19	14	12	10	4,15
Odbory	3	7	22	23	20	12	6	4,17
Vědci a odborníci	2	6	20	23	18	15	8	4,37
Průzkumy veřejného mínění	2	7	17	24	17	15	10	4,43
Občané	1	6	17	24	21	16	13	4,59
Neziskové organizace	2	6	10	20	19	16	13	4,73
Církev	3	6	10	18	19	18	17	4,87

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „nevím“. Položky seřazeny vzestupně dle průměru.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 7. – 19. 4. 2018, 1115 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Jak moc podle Vašeho názoru ovlivňují rozhodování politiků a) média, b) občané, c) voliči vlastní strany, d) úplatky a korupce, e) průzkumy veřejného mínění, f) stávky a demonstrace, g) zájmové skupiny a lobby, h) vědci a odborníci, j) odbory, k) církev, l) sociální sítě (např. Facebook), m) osobní vztahy (rodina, přátelé, známí, atd.), n), neziskové organizace? Škála: 1 = v nejvyšší míře; 7 = vůbec ne.“

Podle českých občanů mají z vybraných faktorů na rozhodování politiků největší vliv úplatky a korupce, u kterých krajní variantu na 7bodové škále, tedy že ovlivňují rozhodování politiků „v nejvyšší míře“, zvolilo 26 % dotázaných. Pětina (20 %) české veřejnosti přisuzuje nejvyšší míru vlivu zájmovým skupinám a lobby. Na rozhodování politiků mají dle respondentů poměrně vysoký vliv i média (14 %). Spíše jako průměrný je vnímán vliv osobních vztahů a voličů příslušné strany politika, které jako vlivné v nejvyšší míře označilo 7 % (osobní vztahy), resp. 6 % (voliče vlastní strany) dotázaných. Spíše jako podprůměrný vidí občané vliv stávek a demonstrací, sociálních sítí, odborů, vědců a odborníků a průzkumů veřejného mínění. Za nejméně vlivné považují respondenti církve (podle 17 % dotázaných nemají na rozhodování politiků vůbec žádný vliv). Více jak desetina respondentů (shodně 13 %) si pak myslí, že na rozhodování politiků nemají žádný vliv ani samotní občané a neziskové organizace

Přesvědčení občanů o silném vlivu úplatků a korupce či zájmových skupin a lobby na rozhodování politiků koresponduje s celkovým názorem na míru zkorumpovanosti politických stran, ministerstev a centrálních úřadů, která je dle mínění občanů poměrně vysoká.²

Tab. 2: Mínění o vlivu institucí a skupin obyvatel na rozhodování politiků – časové srovnání (průměrné hodnocení)

	6/03	6/05	3/07	3/08	3/09	3/10	3/11	3/12	3/13	3/15	3/16	3/17	4/18
Úplatky a korupce	2,67	2,56	2,50	2,39	2,35	2,32	2,29	2,14	2,23	2,43	2,46	2,36	2,56
Zájmové skupiny a lobby	3,29	3,24	3,02	2,84	2,97	2,99	2,77	2,97	2,72	2,92	2,97	2,86	2,90
Média	3,57	3,59	3,57	3,97	3,82	3,76	3,56	3,80	3,77	3,53	3,48	3,39	3,25
Osobní vztahy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,50	3,39	3,46
Voliči vlastní strany	3,51	3,87	3,82	3,90	3,96	3,96	3,84	4,12	4,09	3,92	4,07	3,86	3,71
Stávky a demonstrace	4,02	4,30	4,54	4,17	4,15	3,91	3,77	4,30	4,58	4,35	4,46	4,29	4,11
Sociální sítě	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,53	4,37	4,13	4,15
Odbory	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,33	4,28	4,19	4,17
Vědci a odborníci	-	-	-	4,33	4,25	4,54	4,24	4,57	4,46	4,48	4,56	4,29	4,37
Průzkumy veřejného mínění	4,26	4,33	4,35	4,34	4,31	4,22	4,18	4,46	4,45	4,39	4,40	4,18	4,43
Občané	4,71	4,91	4,90	5,04	4,93	4,94	4,77	5,22	5,09	4,80	4,88	4,76	4,59
Neziskové organizace	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,73
Církve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,80	4,77	4,61	4,87

Pozn.: Čím nižší číslo, tím větší vliv na rozhodování politiků je veřejností přisuzován dané položce. Do analýzy nebyly zahrnuty odpovědi „nevím“. Zvýrazněny jsou položky, kde došlo k posunu o 0,1 bodu a více. Nově byla zařazena položka „neziskové organizace“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V tabulce 2 je zobrazeno časové srovnání průměrných hodnocení vlivu vybraných položek na rozhodování politiků. Vidíme, že oproti předchozímu šetření z března 2017 došlo k výraznějšímu (o více než 0,1 bodu) posunu hodnocení vlivu v případě přibližně poloviny položek. Nejvýraznější (o více než 0,2 bodu) posun byl zaznamenán v případě vlivu církvi, průzkumů veřejného mínění a úplatků a korupce, přičemž u všech těchto položek se jednalo o vzestup, což znamená, že jejich vliv je hodnocen jako nižší než v minulých letech. U vlivu stávek a demonstrací, občanů, voličů vlastní strany a médií jsme zaznamenali posun o přibližně 0,15 bodu, přičemž u všech těchto položek se jednalo o pokles průměrné hodnoty, tedy jejich vliv je naopak vnímán jako vyšší. Prakticky neměnný je názor občanů na možnost ovlivnit konání politiků sociálními sítěmi či odbory, který dlouhodobě zůstává spíše skeptický.

² Viz tisková zpráva CVVM „Názor na rozšířenost a míru korupce u veřejných činitelů a institucí – duben 2018“ z 18. 5. 2018 - https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4623/f9/po180518a.pdf

K významnějším změnám oproti předchozímu šetření nedochází ani v případě hodnocení zájmových skupin a lobby, které stabilně vnímají čeští občané jako jedny z nevlivnějších. Do aktuálního šetření byla nově zařazena položka neziskové organizace, kdy až následující výzkum ukáže, zda došlo k nějakým posunům.

Pohled na data v delší časové perspektivě ukazuje, že zatímco v roce 2012 hodnotili občané vliv úplatků a korupce jako nejsilnější za sledované období, v šetření z roku 2015 a 2016 dochází u této položky k oslabení, které přes mírné zvýšení v roce 2017 v aktuálním šetření opět výrazně oslabilo a dostalo se stejnou úroveň jako v červnu 2005, nicméně tato položka je stále brána jako nevlivnější v porovnání s ostatními položkami.

Detailnější analýza z pohledu sociodemografických charakteristik ukázala na výraznější rozdíly v názorech českých občanů o míře vlivu vybraných faktorů na rozhodování politiků především z hlediska kraje, ve kterém žijí, v menší míře pak i z hlediska vzdělání či politické orientace. Konkrétně k vyšší míře vlivu médií se častěji přiklánějí obyvatelé Prahy a ti, kteří se na pravolevé škále politické orientace umisťují spíše nalevo, k vyšší míře vlivu občanů se více hlásí obyvatelé kraje Pardubického a Vysočiny, k vyšší míře vlivu voličů vlastní strany pak obyvatelé Prahy, kraje Vysočina a kraje Zlínského, vyšší míru vlivu úplatků a korupce častěji uváděli dotázaní z Libereckého a Olomouckého kraje, z hlediska politické orientace lidé nacházející se nalevo od středu a voliči KSČM. Dotázaní s vysokoškolským vzděláním a lidé žijící v Praze a Libereckém kraji se častěji domnívají, že větší vliv na rozhodování politiků mají průzkumy veřejného mínění. K většímu vlivu stávek a demonstrací se častěji hlásí dotázaní z kraje Olomouckého a z kraje Vysočina, zájmové skupiny a lobby jako nejvíce vlivný faktor častěji uváděli vysokoškoláci a respondenti z Pardubického kraje a odborům přikládají větší vliv lidé z Vysočiny a kraje Moravskoslezského. O větším vlivu sociálních sítí na rozhodování politiků jsou častěji přesvědčeni obyvatelé kraje Zlínského, respondenti hlásící se k levici a voliči KSČM častěji přikládají větší vliv církvím.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. - 19. 4. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1115</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>231</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PD.6</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pd180518b</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>18. května 2018</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.
